

PERIODICH REGIONALISTA INDEPENDENT,
de Literatura, Art, Montepios, Varietats,
Noticias y Anuncios

Direcció: MUNTANER, 112, 4.ª - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.^a

SUSCRIPCIÓ:—Barcelona, UNA pesseta trimestre; fora, 1'50. — Un número sol, 10 céntims

UNA DECLARACIÓ

Obligats estem á donar compte dintre LO TEATRO CATALA, de 'l moviment musical que s' opera en nostra ciutat; de qui porta la idea iniciadora per 'l encausament de 'l bon gust artístich; de 'ls valiosos elements constitutius que 's posan en acció per 'l adoptar á 'l teatro las obras que verdaderament responguin á 'ls seculars y axiomátichs principis d' estètica; de dir la notabilitats que tenim entre nosaltres, síguin aquéstas de la índole que 's vulgui, y per fi, tenint sempre per norma y guía la rectitut é imparcialitat mes absoluta.

Lò fèr això creyem ès deber, condició indispensable, ineludible, inherent á 'l humil carrech que dintre la Redacció desempenyem. Mes no ho havem fet avans, perque esperábam presentar dos notabilitats dintre 'l género crítich-musical, dos lumbreras que, deixant enrera 'ls mes caps-d'ala de la crítica francesa—potser la mes renombrada y autorisada de 'l món,—fóssin atmiració de tota la musicalla.

No ha pogut sèr.

Sols ne podem presentar, ab las mentadas condicions, an, y aquést ès lo senyor D. Amadeo Vives, que fa de crítich en lo periódich *La Vanguardia*.

Si surtís un noy que ab prou feynas sapiguès llejir y 'ns diguès que en Nicolás Salmerón no sab metatfísica; si un cursant de dibuix lineal 'ns diguès que Rosales y Fortuny no sabían lò que ès colorido, composició y perspectiva; si un que ab prou feynas coneiguès las quatre reglas elementals de la aritmética 'ns diguès que en Presas no coneixía las matemáticas; si diguès en tò sério y formal que 'l gran vigatá Balmes no sabia lò que era filosofia, estem segurs li donaríam lo diploma de burro ab nota de sobressalient ab la precisa obligació de anar sempre ab las sárrias á la esqueua.

Lo Sr. D. Amadeo Vives que no se li coneix cap treball en lo qual hagia manifestat fondos coneixements científich-musicals de possehir á la perfecció 'l armonía y composició y ab mes perfecció 'l contra-

punt y fuga; que no li coneixem cap colecció de cançons populars catalanas ó catalanesas ab rimbombants prólechs que sols serveixen per 'l alabar incondicionalment l'obra prologada, ha publicat en *La Vanguardia* de 'l divendres, 11 de 'l corrent, ab motiu de la primera representació—y no estreno, com ell diu—en lo teatro Novedats de l'obra de Meyerbeer *Los Hugonots*, lò que seguidament copiem:

«El público que salió complacido del teatro, sigue favoreciéndole con su asistencia, debido sin duda al talento y buenas facultades de los artistas que componen la compañía, pues de otra manera no se comprende que obras que en el Liceo no tienen ya público como los inverosímiles *Hugonotes* especie de *SPOLIARIUM* musical, y que dentro del arte no representan ninguna tendencia, ni escuela, ni tienen ningún carácter de época ni nacionalidad y que van paulatinamente desapareciendo de todos los teatros de Europa, se vean tan favorecidas como lo fué la representación de *Los Huyonotes*, anoche en Novedades.»

Prou.

Respecte lo de 'l *Spoliarium*, deixem á nostres lectors califiquin á 'l examinat á la mida que 'ls mereixi la paraula. Ara, de que l'obra de 'l aprenent Meyerbeer, (li diem aprenent per 'l diferenciarlo de certs mestres) paulatinament desapareix de 'ls teatros de Europa, ¡calli's lo Sr. Vives y no allargui la vista mes enllá de la Gran-vía!

Llejeixi, si la tò, l'obra, tomo corresponent á l'any 1895, *Les annales du théâtre et de la musique*, de Noël y Stoullig, y allí hi veurá las vegadas que s' ha fet durant l' any, los artistas que 'ls han desempenyat y si ha assistit ó no públich en la capital de Fransa.

¡Ey! si Fransa ès Europa.

Respecte á son indiscutible mérit, llejeixi á 'l aprenent Berlioz en son monumental tractat d' instrumentació y allí hi veurá com las obras de Meyerbeer las cita com modelo d' orquestació: Llejeixi á 'l aprenent Guiraud, professor de 'l Conservatori de París, en son tractat d' instrumentació, y allí hi veurá com las obras de Meyerbeer serveixen d' estudi pera 'l mestres.

¡Es ben cert que ni Berlioz ni Guiraud són lo reputadíssim mestre compositor de solfas D. Amadeo Vives!

A la tierna edad de 21 años, va publicar un article

—malas llengües digueren fóu escrit pe 'l Sr. Pedrell—tractant l' ópera *Garla* y á son autor com no 's tracta á un estudiant de solleig y no 's conceptúa l' obra mes malament una composicionota ab tantas faltas d' armonía com compassos tè, titulada: *L' Emigrant*.

Pero ara que 'n tè alguns mes, s' encára ab l' *aprent* Meyerbeer y, sens posárseli la pell de gallina, diu que 'ls inverossímils *Hugonots* ès un *Spoliarium* musical.

De 'l Sr. Vives—ara vè la declaració—no 'n coneixem mes que duas composicions, una á veus solas, titulada: *L' Emigrant*, y un' altra per veus y orquesta, *La complanta d' en Guillen*.

Son mèrit excepcional las ha fet populars. Sols se cantan en l' *Orfeo Catalá*.

Diuen que tè presentada á la empresa de Novedats una ópera en tres actes y epílech: no hi ha prólech, ¡quina llástima! Diuen que li ha sigut acceptada: no ho creyem. Diuen que 's gastarán mòlts diners per trejos y decoracions: temps y capital perduts. Diuen que pe 'l Novembre s' estrenará: *malum signum*; lo mes de 'ls mòrts. Diuen, per fi, que sorprendrà á tothom y que 'l teatro s' enfouzerà: de lo primer n' estem segurs; lo segon no ho creyem.

Nostre objectiu ha sigut, á l' agafar la ploma, dir á nostres lectors la talla musical de 'l Sr. de 'l *Spoliarium*. Creyem haverla feta manifestant lo número sens fi de sas obras.

Acabarem pregant á tots los amants de la bona música no deixin de anar á Novedats la nit que s' estreni *Artús*, música de 'l mestre Amadeo Vives.

MODEST VIDAL.

Revista teatral

Novedats.—Durant la setmana s' han representat los *Hugonots* á mes de *Aida* y *Lohengrin*, de que ja parlàrem oportunamen.

La inspirada obra de Meyerbeer tè dificultats á vèncer per' tots los personatjes que hi prenen per insignificants que semblin.

Tots los artistas, en obras de la indole de la citada, han de posar á proba sos mèrits com á tals y com á actors, si volen respòndrer á la grandiositat de concepció y á la decidida y valenta manera de desenvoluparla.

En afirmació de nostra idea, recordarem haver vist, en nostre Liceo, representar lo *Duch de Nevers* per un iu-comparable artista de fama universal.

Tots, repetim, tenen sas dificultats senyaladas, per' la obtenció de l' èxit.

Y aquestas las salvaren los artistas la nit de la primera representació.

Las Sras. De-Macchi y Bianchini s' tferen desseguida ab las simpatías de l' públich per la fiel interpretació de sos papers. Las dos demostraren 'sèr artistas de forta volada per la manera que sentiren las nervudas frases que Meyerbeer escriguè en sa immortal obra. Pocas vegadas s' han vist tan perfectament identificats los personatjes de *Valentina* y *Marguerita* com ara ab las aplaudidas artistas.

Simonetti tinguè moments de verdadera inspiració en los dúos de, ls actes 2.^{on} y 4.^{rt}.

Lo difícil paper de *Marcelo* trobá en lo Sr. Perelló fiel intérprete. En la cansó de l' *pif-paf* demostrá lo mòlt que val aquest artista.

Tant en aquest número com en lo dúo inspiradíssim

de l' tercer acte, ab *Valentina*, fóu extrepitosament aplaudit.

Lo Sr. Mestres, ab sa magnífica veu y sa perfecta escola de cant, fèu un *Nevers* que 'l mes exigent no hi trobaria pero.

Lo *Saint-Bris* pe 'l Sr. Visconti, no passá gayre de regular.

Los coros no mòlt ajustats.

L' orquesta, dirijida pe 'l Sr. Petri, be. - A. DE LA FLORIDA.

Circo Espanyol.—Dijous tinguè lloch lo benefici de la tiple Sra. Quetcuti.—Teatro plè. Mòlt be estiguè la Beneficiada. Va agradar lo baritono Sr. Capsir per sas facultats vocals y també per la manera de desempenyar la part de *Pipo*, si be li aconsellem que perseveri en estudiar, segur de que ferá brillant carrera.

Desempenyá 'l paper de *Princep* lo tenor Casañas. Insistim en nostras advertencias. Un artista, én escena no ha de estar may fora d' escena, y 'l Sr. Casañas estaba de broma, com altrás voltas, esposantse á pérdrer las simpatías.

Cregui que 'ns dol dir això: pero debem ferho per' dir a l' Sr. Casañas lo parer de l' públich.—S. SALA.

LA VIOLETA

¡Mireula! alegre, ruborosa y pura;
bella com sol i xent de primavera:
jamay alsa sa fás sempre encisera,
sempre amagada y sola en la espessura.

Quant li ha mancat la matinal ternura
sols en secret se queixa y desespera;
quant lo malvat li don' petjada fera,
llavors vessa ab son baume sa hermosura.

Si de l' oreig la dolça y suau besada
no li robès sa essencia embriagadora,
seria á 'l bosch la flor mes ignorada.

Aixís, si la virtut encantadora
sota l' herbey de 'l món viu amagada,
l' aura sutil la escampa y avalora.

ANGEL RIUS VIDAL.

INRI

Lo TEATRO CATALA ja ho preveya.
Per 'xò no va secundar la cosa.
Perque era cosa que no tenia fonament.
Y com no 'n tenia, ha caygut.
Y ha caygut en lo ridicul.
¡Ay! ara noto que no he dit de qué parlo.
Donchs parlo de la suscripció Verdaguer.
Era de véurer que no danaria resultat.
Messen Cinto no 's va arrimar pas á bon arbre per ampararse á la seva sombra.

La suscripció era, en sustancia, un reclam.
Un reclam que figuraba voler favorirlo per medi d' una Comissió executiva.

¡Y aquesta s' ha ben lluhit!
En la circular que va escriurer á 'l dirijirse á TOTHOM, deya:

«Si l' èxit de la recaudació ho permet, s' en farà entrega de una part á Mossen Jacinto, pera la extinció de apre-miants obligacions, y ab l' altra se li farà una pólissa de renda vitalicia que li permeti viurer en repòs y cultivar la poesia, qu' es lo mes important. De no recullirse el menester per això, se li posaria á la seva disposició el total.»

Y algú va apuntarhi 100 pessetas.
Y qui va deixar publicar posarn'hi cinchcentas.
Bastants una pesseta y altres un ralet.

Pero ralet que no ha fèt com los de aquell á qui 's refereix lo sabater de *Lo punt de las donas* quant diu:

«Sab com los ha fet los mils?
Ha agafat uns quants ralets,
'ls ha posat ben planets
á ne 'ls ferros de 'ls carrils;
mes tart—joh, vaya una tretal—
per sobre 'l tren hi ho possat,
y cada ralet xafat
s' ha tornat mitja pesseta.»

Si no que, á 'l contrari, á las 100 y las 500 y á las mil recullidas, sembla 'ls hi plau lo retiro, perque 's véu que 'l caudal s' ha fet pimentant'o ab xifras sobre 'l papé y en 'ventse de menester á ne 'ls pintors retornantlo; de modo, qu' aixís s' ha fós tant duro, ral y pesseta no tocantli á 'l pobre poeta ni tan sols un vintidós.

Això ha fèt la Comissió á l' acordar disòldre's y tornar 'ls rals sense voler mes comedia.

Vaya una manera de portar á l' esperit de un desgraciat la pau que tant li mánca!

Valerse de 'l seu nom il·lustre, fer gran boato, donarse fums de caritatius, arregar mes ó menos diners, dient á 'ls quatre vents que si 's recull poch se posará aqueix poch á disposició de aquell qual nom serveix de incentiu, y quant ell ho demana ab dret perfecte, venirli á dir com ell mateix expressa:

«Mira ¿véus? Ja tenim tot això; pero no t' ho podem donar fins d' aquí dos ó tres mesos.» Es dir, fins que 'l pobre en nom de qui s' ha captat *puga donar l' esperit á Déu en la mes espantosa misèria, tenint lo suficient per poderse alimentar.*

Ell mateix es qui s' ha exclamat aixís.

Això si qu' és ferlo passar pe 'l carrer de la Amargura, durlo á 'l Calvari y fins posarli INRI!

* * *

Pero ¿podia la flamant Comissió executiva obrir com ho ha fet?

¡No! ¡may!

Ella á l' obrir la subscripció, á l' fer fanals, va fer un pacte, va obligarse; y 'sent la principal obligació contra posar lo total á la disposició de 'l pobre capellá, debía entregarli 'hi y no t' cap dret per dir que 's disól y torna 'ls diners á 'ls que expressament pera 'l capellá van entrega'ls hi.

Lo demès són romanosos, excusas de mal pagador, exposarse á las mes fortas censuras, donar peu á que 's dupli de la serietat que ha de tenir una Comissió que maneja fondos de caritat.

¿No diu que 'ls tornarà á 'ls donants?

Donchs ¿per qué no 'ls ha volgut donar á mossen Cinto? ¿Per qué no n' hi ha volgut donar ni una petita part, ja que tots á ell y á ningú mes era destinada?

Donar per donar, no 's comprén que 'l bè 's fassi á mitjas, resultant un acte que no és tal bè.

Pero ¿qui sab si 'l bè resultarà encara!

¿Qui sab si 'l pobre mossen Cinto, á qui molts diuen que l' estiman mentres los que li volem bè podem conarnos, deixarà la cegura é hi veurá clar!

¿Qui sab si compendrà la diferencia entre 'ls que li fan subscripcions no deixant tocarli 'l resultat natural, y 'ls que per salvarlo de grans compromisos li han saldat deutes sens que ni ell mateix ho demanès!

¿Qui sab si ara veurá lo verdader camí per trobar la pau esperitual que tant li mánca!

¿Qui sab si sabrà distingir entre la vritat y la mentida!

¿Qui sab si arribará á desenganyarse?

Tot es possible.

P. DE R.

Secció de Montepíos

—Alguns diaris han prèns bona nota de que 'l *Montepío Catalá* ha enviat á 'l President de la *Unión y defensa* la notable comunicació publicada en nostre número de la setmana passada. A mes de las firmas que conté, en lo domicili social s' han rebut molts adhesions de associats, que per no haver estat en la Junta general, no tenian noticia d' aquell document.

—A propòsit de la *Unión y defensa*. ¿Podriam saber si està ja vigent lo reglament aprobat en la Junta extraordinaria de 5 de Juliol proppassat? ¿Podriam saber perquè per la Presidencia no 's facilita la manera de que á 'ls Presidents-associats se 'ls serveix de franch LO TEATRO CATALA, enviantlo á 'ls domicilis de cada un?

Secció de'l Pirotécnich

L' Aureneta diu que LO TEATRO CATALA, á l' indicar que entre 'ls principals intérpretes de 'n Pitarra han de figurarhi 'ls Srs. Tutau, Molla y Roca (*Pajarito*), debía estar de brometa.

Si lo que diu *L' Aureneta* és broma, *puede pasar*; pero ab son correctiu, y de aplicarlo me n' encarrego jo.

Donchs no estava de brometa LO TEATRO CATALA.

Tant principal intérprete de Pitarra era en Mollá en l' antich Tivoli, com en Fontova en lo teatro Romea: tant agradá en lo *Grabat de La Esquilla* en *Pajarito* com l' Iscle Soler: tant aplaudit ha estat sempre en Tutau com ho havia sigut en Villahermosa, havent representat lo primer molts mes papers.

No dich res de la Mena, perque 'l seu talent és conegut de tothom y perque no 's deya si 'ls intérpretes principals omesos per *L' Aureneta*, ni 'ls que menciona, eran mes ó menos bons.

Y respecte á 'l Sr. Perelló, jo que hi servit com pirotécnich casi bè en los 5 anys que va treballar á Romea y en 10 anys mes que va recórrer molts coliseus, puch dir que va representar mes de 100 vegadas *Las francesillas*, (l' actor cómic), mes de 40 *Lo ferrer de tall* y *La dida*, mes de 50 *Cosas de l' oncle*, *Los cantis de Vilafranca* y *Café y copa*, mes de 30 lo *Bernat de Las joyas*, mes de 50 *Las papallonas* y *Collaret de perlas*, algunes *Politichs de gambeto* y *Los egoistas*, bastantas lo protagonista de *Lo didot*, 40 ó 50 lo *Lluch de La rosa blanca*, *A la vora de 'l mar*, *Las euras*, *La filla de 'l marxant*, *La creu de la masia* y altrás que ara no tinch á la memoria.

Y com *L' Aureneta* n' fa cas omís, jo vull que consti, perque encara que no sòch notari puch donarne fé y posarne las mans á 'l foch sense cremarme, ja que sòch

LO POLVORISTA.

Reunions particulars

PROTECTORA GRACIENSE.—A benefici de D. Joan Tarrés va donarse 'l passat diumenge una representació de 'l drama *Juan José*, quin desempenyo va estar sumament acertat, 'sent, per lo tant, aplaudit per la numerosa concurrencia que omplia 'l local de la societat.

També s' va representar la sarsueleta *¿Cómo está la sociedad!*, agradant sa execució.

Entre 'ls executants recordem á las Sras. Berraondo, Sanllehi, González y Vitales y á 'ls Srs. Escardó, Tarrés, Baldabey. Poch y Altimira.—Jo.

Saló de descans

—Ab motiu d' haverse contractat pera 'l teatro de Rusafa 'l primer galán D. Enrich Borrás, ha quedat sense efecte 'l compromís que tenia ab lo propietari de 'l Tivoli la dama Sra. Ferrer.

A l' saberho, la empresa de 'l teatro Romea ha escripturat á la Sra. Ferrer y á 'l Sr. Daroqui, y en lloch de 'l Sr. Borrás figurará en la companyia 'l jove y aplaudit galán D. Antón Labastida.

—La Sra. Parreño, 'l Sr. Bonaplata, 'l Sr. Olivé, la Sra. Periu y altres artistas, formarán part de la companyia que s' organisa per anar á 'ls teatros de Tarragona.

—Han arribat la Sra. Tarés y 'l Sr. Fages, de Cassá de la Selva, en quin teatro han obtingut aplausos y bones entradas.

També són ja á Barcelona 'ls actors y actrius de 'l teatro Principal de Olot.

—La companyia de 'l teatro Moratin, de Gracia, pasará aviat á 'l Principal de la mentada vila, y á las tardes, anirá á donar funcions á Badalona.

—Lo galán D. Arturo Parera, la dama Sra. Mallí, la dama jove Srta. Guitart y la característica Sra. Gabarró, están ja compromesos per' actuar en Palafrugell.

—Lo *Círcul mercantil familiar*, instalat en lo carrer de la Blanqueria, comensará la temporada 'l dia de la Mare de Déu de la Mercé, posant en escena 'l drama catalá *Lo contramestre*, baix la direcció de D. Francisco Casalta. Aqueixa Societat és de las mes distingidas de Barcelona.

—En *La nueva Lira* 's prepara una representació de 'l drama *Juan José*, fent lo Sr. Mestres la part de protagonista. Tindrà lloch demá verpre, 'sent la funció de beneficencia, y ab tal motiu se repartirán boños de comestibles á 'ls pobres.

Cavilacions

XARADA

*Hu sort volgué que molt jove
me lligués á mi 'l total.
No obstant, jo no 'n puch dir mal:
com jo un altre no se'n troba
que li vingui tan cabal.*

*No puch queixarme, ho confesso:
tinch la vida per ditxosa;
l' amor que 'm dòma hu esposa
y 'l que jo á n' ella professo,
la ma existencia agradosa.*

*No sè si ab lo temps creuré
altra cosa. Ja barrunto
que no sempre així estaré.
Quasi 'l primé fili m' apunto.
¿qué sè jo quants ne tindré?*

*Ja sè que a'l deü tres doblada
mes d' un cop cult rendiré.
Si hu esposa está enfadada
fèr lo qu' ella hu-quart m' agrada;
no vul que dos-quart per ré:*

*Com que ja sè que derrerá
una carícia m' hi espera,
lo de tres-quart repetida,
vida de la meva vida
y yo berosa y retretxera.*

*Y 'l petit gran se ferá,
qu' és quant donan alegría;
y molt prompte parlará
y sentirás com dirá:
doble-prima, teta, tia.*

*No parlo mes que de ditxas
perque 'm fau horror lós mals.
Ja 'm conformo á las desditxas.
¿Que no puch anar ab mitjas?
No hi fa re, aniré descalsas.*

ARTUR CASADEMUNT.

ENDEVINALLA

La escala social he corregut:
he sigut vell y jove, he sigut rich,
príncep, marqués y pobre n' he sigut,
com també mal y bó, traydó y amich.
Fins rey arribar á ésse' he pogut:
capellá y frare he estat, lleig y bonich,
assessino y honrat; sóch viu y he mort.
Endevina qui soch, amich lector.

PARALELAS

Primera ratlla horisontal, ab lletras, ha de dir nom de un carrer de Barcelona; segona, un altre nom de carrer de Barcelona. Verticals: 1.ª, animal; 2.ª, mineral; 3.ª, part de la oració; 4.ª inversa, adverbí; 5.ª, nota de música; 6.ª, consonant repetida.

F. ELÍAS SETMESO.

Imp. Pujol y C.^a - Tallers, 45.—Barcelona.

CASAS RECOMENADAS

Magatzem de pells de **Joseph M.ª Pous**, Frexuras, 6. **Sastrería de teatros**, de E. Vasallo Malatesta, Asalto 14.

Fotografía de **A. S. (Xatart)**; Carme, 3, tercer.

Taller de atrás de **E. Vidal**, Ronda S. Pau, 48.

Inmillorables **anissats** de A. Bestard y fils. (Santa Maria (Mal'orca), se venen en las principals b. tillerías y colmados.

Arxiu Central Lirich-dramátich de **J. Gelabert**, Unió, 5, 3.º, 1.ª.

SANTASUSANA

Santasusana • Santasusana

MAQUINAS PER' CUSIR Y PER' FER MITJA

Aparatos de péndrer dutxas

PREUS SENS COMPETENCIA

Carrer de 'l Carme, 34. — BARCELONA

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

• JUAN AYNE •

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

Especialidad en pianos de alquiler. Guitarras desde 5 pesetas.

ARXIU Y COPISTERIA

de vers y música

Joseph Bonnin

PUNTUALITAT Y ESMERO EN SERVIR

— Passatge de Madoz, núm. 5, 2.ª —

À CASARSE TOCAN

Por 30 duros el mobiliario siguiente:

Una cama Viena (matrimonio), un sommier muelles (matrimonio), una cómoda con mármol, seis sillas regilla, una mesa de noche con mármol, una mesa de comedor, seis sillas idem, un elegante espejo y perchas.

Además hay camas de Viena á 20 pesetas, y de matrimonio, á 35. Sillas de regilla á 44 pesetas docena. Juegos de lavabo Viena mármol á 24, y gran surtido de muebles de todas clases á precios de fábrica.

LA IMPERIAL, Conde Asalto, 25

La gran Liquidación

La casa que da los muebles más sólidos y más baratos

UN MOBILIARIO NON PLUS ULTRA

Una cama de Viena ó de hierro (matrimonio), un sommier, un colchón, una cómoda con marmol, 6 sillas regilla, una mesa noche, un espejo, una mesa comedor, 6 sillas y un palanganero,

todo por 30 duros

Hay camas de Viena con somier, colchón y almohada

A 32 PESETAS

Riera Alta, núm. 48 - Barcelona